

Agnieszka Zalewska

POJĘCIE WIERNYCH CHRZEŚCIJAN
W KODEKSIE PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 ROKU

Przedmiotem niniejszego artykułu jest analiza pojęcia „wiernych chrześcijan” na gruncie kan. 204 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.¹ Na początku uwaga zostanie zwrócona na umiejscowienie tego kanonu w KPK/83. W dalszej kolejności będzie postawione pytanie o charakter kodeksowej definicji tegoż pojęcia. Następnie przeanalizowany zostanie chrzest jako sakrament włączający do ludu Bożego. Pod rozważania będzie również poddany wątek funkcjonowania terminu „wierni chrześcijanie” w kontekście zasady równości. Dalsza część wywodu obejmie zagadnienie skutków przyjęcia postawy wiernych chrześcijan ze szczególnym uwzględnieniem uczestnictwa tychże w potrójnym zadaniu (kapłańskim, prorockim i królewskim) Chrystusa i Kościoła. Wspomniane uczestnictwo w trójwymiarowej misji będzie poddane szerszej analizie w punkcie traktującym o „własnej każdego pozycji” w osnowie trzech stanów życia w Kościele. W zakończeniu zostanie zaakcentowane znaczenie misji świętości przypisanej wiernym chrześcijanom.

MGR LIC. AGNIESZKA ZALEWSKA – doktorantka, Wydział Prawa Kanonicznego UKSW;
e-mail: aga.magdalena.z@gmail.com

¹ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus*, 25.01.1983, AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; *Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984 [dalej cyt.: KPK/83].

1. UMIEJSCOWIENIE KANONU 204
W KSIĘDZE II KODEKSU PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 ROKU
W CZĘŚCI „WIERNI”

Prawodawca w pierwszej części („Wierni”) księgi drugiej („Lud Boży”) KPK/83 stanowi: „Wiernymi są ci, którzy przez chrzest wszczępieni w Chrystusa, zostali ukonstytuowani Ludem Bożym i stawszy się z tej racji na swój sposób uczestnikami kapłańskiego, prorockiego i królewskiego posłannictwa Chrystusa, zgodnie z własną każdego pozycją, są powołani do wypełniania misji, jaką Bóg powierzył pełnić Kościołowi w świecie” (kan. 204 § 1).

Cytowana norma definiuje wiernych jako ludzi ochrzczonych. W dalszej części omawianego kanonu prawodawca uzupełnia przedmiotową definicję o element potrójnej misji, którą powinien wypełniać każdy wierny zgodnie ze swoją pozycją. Misja kapłańska, prorocka i królewska jest więc immanentnie związana z pojęciem wiernych chrześcijan.

W Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1917 r.² odpowiednikiem tytułu wymienionej księgi był tytuł *De personis*. KPK/83 nazwę księgi drugiej zawdzięcza ustawodawstwu soborowemu, którego dążenia i cele zostały skonkretyzowane m.in. w Konstytucji dogmatycznej o Kościele, która wniosła pewne *novum*, jeśli chodzi o sposób postrzegania struktury Kościoła i jego wiernych³.

Należy zwrócić uwagę, że kan. 204 KPK/83 otwiera część pierwszą księgi drugiej. Nie jest to przypadkowe rozwiązanie, ale celowy zabieg prawodawcy. Wykładnia teleologiczna wskazuje, że był to środek mający za zadanie podkreślić specjalną rangę tego kanonu. Na czym dokładnie polega to zadanie? Odpowiedzi udziela wybitny kanonista J. Krukowski pisząc, że: „Kanon 204 zawiera definicje dwóch fundamentalnych dla konstytucji Kościoła pojęć, mających zastosowanie w całym kodeksie: 1) pojęcia wiernych chrześcijan, 2) pojęcia Kościoła jako społeczności”⁴.

² *Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus*, 27.05.1917, AAS 9 (1917), pars II, s. 1-593.

³ Zob. J. Krukowski, *Lud Boży*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1. *Księga II. Lud Boży*, część 1, *Wierni chrześcijanie*, część 2, *Ustrój hierarchiczny Kościoła*, red. J. Krukowski, Poznań 2005, s. 13.

⁴ Tamże, s. 16.

2. CHARAKTER DEFINICJI „WIERNYCH CHRZEŚCIJAN”

Kodeksowa definicja zwrotu „wierni chrześcijanie” ma charakter doktrynalny⁵, a dodatkowo (z tytułu włączenia jej do KPK/83) uzyskała ona charakter jurydyczny⁶. Ustawodawca w sposób taksatywny wymienia poszczególne części składowe, tworzące łącznie termin „wierni”.

Warto zestawić w tym miejscu pojęcie „wierni” z łacińskim pojęciem *christifideles*. Tylko z pozoru znaczenie obydwu wyrazów jest tożsame. Słuszne okazuje się wrażenie, że zakresowo to łacińskie pojęcie jest szersze i trafniejsze niż polski odpowiednik, albowiem *christifideles* oznacza coś więcej: jest to określenie wiernych w Chrystusie czy też wierzących w Chrystusa. Zaś sam wyraz „wierny” może się odnosić przecież do właściwie dowolnych pozachrześcijańskich religii. Zdaniem J. Krukowskiego termin *christifideles* składa się z dwóch członów: *christi* i *fideles*, a termin „wierni” użyty w KPK/83 odpowiada jedynie temu ostatniemu członowi, czyli *fideles*⁷. Jednakże określeniu „wierni” użytym w KPK/83 pierwszy człon, *christi*, towarzyszy niejako domyślnie.

3. CHRZEST JAKO SAKRAMENT WŁĄCZAJĄCY DO LUDU BOŻEGO

Conditio sine qua non statusu wiernego jest przyjęcie chrztu, nazywanego bramą do sakramentów i sakramentem wtajemniczenia⁸. Nie może on mieć charakteru chrztu pragnienia i musi posiadać przymiot sakramentalności⁹. Skutki przyjęcia tego sakramentu są następujące: uwolnie-

⁵ Doktryna to „zespół poglądów [...] powiązanych wspólną podstawowych koncepcji stanowiących pewną całość; teoria, system, nauka”, por. *Słownik języka polskiego*, oprac. E. Sobol, Warszawa 2001, s. 145.

⁶ Por. K r u k o w s k i, *Lud Boży*, s. 16.

⁷ Por. K r u k o w s k i, *Lud Boży*, s. 15.

⁸ „Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego: chrzest, bierzmowanie i Eucharystia są *fundamentami* całego życia chrześcijańskiego. Uczestnictwo w Boskiej naturze, które ludzie otrzymują w darze przez łaskę Chrystusa, objawia pewną analogię do powstania, rozwoju i wzrostu życia naturalnego. Wierni odrodzeni przez chrzest, zostają umocnieni przez sakrament bierzmowania, a w Eucharystii otrzymują pokarm życia wiecznego. W ten sposób przez sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego w coraz większym stopniu osiągają skarby życia Bożego i postępują w doskonałej miłości”. Zob. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 2002², nr 1212 [dalej cyt.: KKK].

⁹ Por. K r u k o w s k i, *Lud Boży*, s. 16.

nie od grzechów, uzyskanie możliwości korzystania z uprawnień i wdrożenie do obowiązków właściwych dla chrześcijan, wszczęcie w Chrystusa oraz upodobnienie do Niego (i tym samym odrodzenie ludzi jako dzieci Bożych), przyjęcie do wspólnoty ludu Bożego oraz uczestnictwo w potrójnym zadaniu Chrystusa i Kościoła: kapłańskim, królewskim oraz prorockim¹⁰. Warto podkreślić, że sakrament chrztu (obok sakramentu bierzmowania i sakramentu święceń) pozostawia niezatarte znamię na przyjmującym ten sakrament człowieku. Chrzest ten musi być ważnie udzielony, a takim będzie tylko chrzest przez obmycie w prawdziwej wodzie z zastosowaniem koniecznej formuły słownej. W kontekście pojęcia „wierni” przedmiotem dalszych rozważań jest przede wszystkim inkorporacja do Ciała Chrystusowego.

Kto jest uprawniony do przyjęcia przedmiotowego sakramentu? Odpowiedzieć należy, że każdy może stać się wiernym, bowiem „zdolny do przyjęcia chrztu jest każdy człowiek jeszcze nie ochrzczony” (KKK 1246). Przez polanie lub zanurzenie w wodzie, jak również przez wymówienie właściwej formuły sakramentalnej człowiek zostaje przyjęty do grona ludu Bożego, współtworzy go, jest jego częścią. Jak czytamy w Liście do Efezjan: „Jesteście nawzajem dla siebie członkami” (4, 25). Eschatologiczny charakter chrztu przejawia się w duchowym odrodzeniu człowieka, który chrzest przyjął (kan. 849).

4. OKREŚLENIE „WIERNI CHRZEŚCIJANIE” A ZASADA RÓWNOŚCI

Warto podkreślić, że wszyscy należący do ludu Bożego otrzymują takie samo określenie: „wierni”. Jest to przejaw zasady równości, która objawia się także w tym, że ochrzczeni zostają obdarzeni taką samą (wspólną) pozycją prawną, o której wspomina prawodawca kodeksowy, a na którą składa się całość praw i obowiązków, wynikających z wcielenia do Ciała Chrystusa¹¹. Fakt przyjęcia chrztu jest bezpośrednim źródłem równości wszystkich wiernych¹².

¹⁰ Tamże.

¹¹ Por. *Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego*, red. P. Majer, Kraków 2011, s. 200.

¹² M. S i t a r z, *Wierni*, w: *Słownik prawa kanonicznego*, Warszawa 2004, kol. 194.

Należy stanowczo zaakcentować, iż zasada równości oznacza, że „w samej pozycji wiernego nie ma różnic między kobietami i mężczyznami, gdyż w tym zakresie kobieta ma takie same prawa jak mężczyzna”¹³. Niejednokrotnie, w szczególności w mediach, można się jednak spotkać z nieprawdziwym stwierdzeniem, że kobiety w Kościele z założenia zajmują niższą pozycję od mężczyzn¹⁴. Stwierdzenie, że Kościół dyskryminuje kobiety, nie dopuszczając ich do sakramentu święceń kapłańskich (kan. 1024), byłoby już z samego założenia nieprawdziwe. Wspomniany sakrament został bowiem ustanowiony ze szczególnej woli samego Jezusa, który mężczyźni destrygował do przyjęcia tego sakramentu (jeśli otrzymają takie powołanie), a kobietom przeznaczył inne drogi powołania życiowego – i choć powołania te są różne, to jednak co do ich wartości są tożsame.

Zwrócić należy uwagę, że „sakrament święceń nie należy do praw przysługujących wszystkim wiernym [...] i wiąże się ze szczególnym Bożym powołaniem do kapłaństwa hierarchicznego, ale nie narusza praw kobiet jako wiernych w Kościele i nie jest ich dyskryminacją fakt, że tylko mężczyźni mogą ważnie przyjąć sakrament święceń. Zdolność do przyjęcia święceń nie wynika bowiem z zasady równości, ale przeciwnie, z zasady różnorodności, której wynikiem są różne funkcje, jakie posiadają i wypełniają wierni. W tym zakresie odmienność między kobietą a mężczyzną nie sprzeciwia się zasadzie równości”¹⁵. Widać więc wyraźnie, iż na lud Boży należy patrzeć przez pryzmat dwóch zasad, będących ze sobą w ścisłej korelacji: zasady równości i zasady różnorodności, które wbrew pozorom nie są ze sobą sprzeczne¹⁶. Z jednej strony, wierny ma taki sam udział w tworzeniu ludu Bożego, jak każdy inny wierny do niego przynależący. Z drugiej zaś, należy uzupełnić jego rolę o specyficzne powołanie, które ma charakter zindywidualizowany: np. ze względu na fakt bycia mężczyzną czy kobietą, na wiek, środowisko czy też wykonywany zawód.

W świetle powyższego można stwierdzić, że tak jak różni są ludzie, tak zróżnicowane są ich powołania. Jednakże pewne podstawowe elementy po-

¹³ Por. *Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, s. 200.

¹⁴ Zob. wywiad: *Czy dla Kościoła kobieta jest z gorszej gliny?* przeprowadzony przez B. Łabutin i L. Frelicha z biskupem opolskim ks. Andrzejem Czają: biskup nie zgadza się w wywiadzie z poglądami dziennikarzy i mówi o równości kobiety i mężczyzny w Kościele z uwzględnieniem różnorodności ich powołań; http://opole.gazeta.pl/opole/1,35086,10868517,Czy_dla_Kosciola_kobieta_jest_z_gorszej_gliny_.html#sondaz [dostęp: 8.04.2014].

¹⁵ Por. *Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, s. 200-201.

¹⁶ Por. tamże, s. 201.

zostają niezmiennie, jak np. obowiązek wiernych, polegający na dążeniu do świętości. *Katechizm Kościoła Katolickiego* powtarza naukę pojawiającą się już na Soborze Watykańskim II: „Wierni każdego stanu i zawodu powołani są do pełni życia chrześcijańskiego oraz doskonałej miłości”¹⁷.

Wszystkie prawa i obowiązki, będące konsekwencją prawną przyjęcia chrztu, swoje źródło mają w prawie Bożym i noszą miano „fundamentalnych obowiązków i praw wiernych”¹⁸. Można wyróżnić indywidualny i wspólnotowy wymiar tych praw i obowiązków. Wynika to z faktu, że z jednej strony każdy wierny reprezentuje sobą indywidualny zamysł Boży i jest jednostką budującą lud Boży (indywidualny wymiar), a z drugiej – ten sam wierny razem z pozostałymi wiernymi jest ludem Bożym, który składa się z poszczególnych jednostek ludzkich (kan. 223 § 1).

Prawodawca kodeksowy w tytule pierwszym „Obowiązki i prawa wszystkich wiernych” (*De omnium christifidelium obligationibus et iuribus*), pozostawił zapis przypominający wzmiankowaną wcześniej¹⁹ fundamentalną zasadę równości. Stanowi on wyraźnie, że wszyscy wierni są równi co do godności i działania. Dalsza część tego kanonu traktuje o współpracy każdego wiernego w budowaniu Ciała Chrystusowego (w zgodzie ze swoją własną pozycją oraz zadaniem). Zaakcentować należy, że podobne stwierdzenie znajduje się w kan. 204 KPK/83, który również stanowi o „własnej pozycji” wiernego. Na podstawie KPK/83 z pewnością można stwierdzić, że prawodawca, stosując metodę powtórzeń, chciał położyć nacisk na to wyjątkowe wyrażenie. Potwierdza to rangę kan. 204. Słusznie ustawodawca powołuje się na równość wszystkich wiernych co do *dignitas*. Tak jak w porządku polskiego prawa konstytucyjnego²⁰ podkreślana jest waga godności, tak i prawno-kanoniczny porządek ją respektuje. Widać wyraźnie, że obydwa porządki prawne wywodzą prawa obywateli państwa bądź wiernych Kościoła ze źródła, którym jest godność.

¹⁷ Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”* [dalej cyt.: LG], w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 2008, nr 40; KKK, nr 2013.

¹⁸ *Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, s. 200.

¹⁹ Kan. 208 KPK/83: „Z racji odrodzenia w Chrystusie wszyscy wierni są równi co do godności i działania, na skutek czego każdy, zgodnie z własną pozycją i zadaniem współpracuje w budowaniu Ciała Chrystusowego”.

²⁰ „Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna i jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”. Zob. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Dz. U., Nr 78, poz. 483 z późn. zm., art. 30.

5. SKUTKI BYCIA WIERNYM CHRZEŚCIJANINEM

Przechodząc do dalszej charakterystyki praw i obowiązków wiernych, należy stwierdzić, że ustawodawca normuje je w kan. 208-231 KPK/83.

Wyeksponowania wymaga fakt, że to właśnie w KPK/83 po raz pierwszy w dziejach Kościoła katolickiego miała miejsce formalizacja „obowiązków i uprawnień wszystkich wiernych” i jest to odpowiedź prawodawcy na zapotrzebowanie na takie regulacje w społeczeństwie²¹, w którym do porządku dziennego wchodzi ustanawianie i ratyfikowanie coraz to nowych aktów, traktujących o prawach i wolnościach człowieka i obywatela; jako przykład można podać chociażby Powszechną Deklarację Praw Człowieka z dnia 10 grudnia 1948 r. czy Międzynarodowy Pakt Praw Społecznych, Gospodarczych i Kulturalnych z dnia 16 grudnia 1966 r. Oczywiście, porządek prawa polskiego, jak również prawa międzynarodowego czy prawa unijnego, w porównaniu z porządkiem prawa kanonicznego swym zakresem normowania obejmuje inny krąg podmiotów. W pierwszym przypadku bycie podmiotem praw czy obowiązków wynika z posiadania bądź to polskiego obywatelstwa, bądź to obywatelstwa Unii Europejskiej. Co zaś tyczy się prawa kanonicznego, to wierny jest podmiotem praw i obowiązków z tytułu przyjęcia chrztu. Widać zatem wyraźnie, że w tej sytuacji z jednej strony jest sfera ludzka, a z drugiej boska, bowiem lud Boży, konstytuujący Kościół, jest właśnie taką Bosko-ludzką strukturą i posiada zarówno charakter nadprzyrodzony, jak i ziemski. Dlatego też dalsza analiza dotyczyć będzie poszczególnych praw i obowiązków przypisanych wiernym z tytułu przyjęcia chrztu.

6. POSZCZEGÓLNE PRAWA I OBOWIĄZKI WIERNYCH

Wierni zobowiązani są przede wszystkim zachować wspólnotę z Kościołem. Zostanie ona zachowana, jeśli kumulatywnie wystąpią trzy następujące elementy: wspólnota w wierze, w sakramentach oraz w dyscyplinie²². Wierni powinni prowadzić święte życie, a ponadto mieć udział w apostołskiej misji Kościoła (kan. 216). Winni być poza tym posłuszni biskupom,

²¹ Por. Kr u k o w s k i, *Lud Boży*, s. 23.

²² Kan. 205 KPK/83: „W pełnej wspólnotcie Kościoła katolickiego pozostają tutaj na ziemi ci ochrzczeni, którzy w jego widzialnym organizmie łączą się z Chrystusem więzami wyznawania wiary, sakramentów i zwierzchnictwa kościelnego”.

czyli pasterzom Kościoła, a ci ostatni zobowiązani są z kolei do niesienia wiernym pomocy duchowej (kan. 212). Kolejnymi uprawnieniami wiernych są prawo do własnego obrządku i do własnej duchowości (kan. 214), prawo do stowarzyszania się i do odbywania zgromadzeń oraz przedsięwzięć związanych z misją Kościoła (kan. 222-223). Wierni mają również prawo do wychowania chrześcijańskiego (kan. 217) i dysponują prawem do wolności w uprawianiu nauk kościelnych przy jednoczesnym obowiązku posłuszeństwa względem Magisterium Kościoła (kan. 218). W dalszych kanonach KPK/83 wymieniane są uprawnienia wiernych, takie jak: prawo do wolności od przymusu w wyborze stanu życia (kan. 219) czy też prawo do ochrony dobrej opinii i protekcji własnej intymności (kan. 220), które to prawa *ipso facto* mają niewralgiczny charakter.

Prawodawca w KPK/83 traktuje również o kwestii sądowego dochodzenia praw, które przysługują wiernym (kan. 221 § 1). Z kodeksowego zapisu jasno wynika, że proklamowana jest w nim zasada poszanowania dwóch kluczowych uprawnień wiernych: prawa do działania w sądzie, a więc dostępu do kompetentnego w danej sprawie sędziego kościelnego, oraz prawo do obrony prawnej przed sądem. Kanon ten gwarantuje wiernemu egzekwowanie przynależnych mu uprawnień przed właściwym sędzią.

Pamiętać jednak należy, że wierny jest nie tylko wyposażoną w pewne prawa jednostką, budującą *populus Dei*, ale również jest współodpowiedzialny za Kościół, który tworzy. Wydaje się, że takie właśnie było *ratio legis* ustawodawcy, który stanowi: „Wierni mają obowiązek zaradzić potrzebom Kościoła, aby posiadał środki konieczne do sprawowania kultu, prowadzenia dzieł apostołstwa oraz miłości, a także do tego, co jest konieczne do godziwego utrzymania szafarzy” (kan. 222 § 1). Podobnych motywacji prawodawcy można chyba się doszukiwać również w kanonie kolejnym, który stanowi, iż w wykonywaniu swych praw wierni powinni mieć zawsze na uwadze dobro wspólne Kościoła i to niezależnie od tego, czy korzystają ze swoich uprawnień w wymiarze indywidualnym czy wspólnotowym (kan. 223 § 1).

Wszystkie wymienione wyżej prawa dotyczą wiernych w ogólności. Począwszy od kan. 224 KPK/83, a skończywszy na kan. 231 KPK/83, normowane są obowiązki i uprawnienia przysługujące wiernym świeckim.

7. UCZESTNICTWO WIERNYCH CHRZEŚCIJAN W POTRÓJNYM ZADANIU CHRYSZTUSA I KOŚCIOŁA

W zachowaniu kolejności wskazanej przez ustawodawcę analizę potrójnej misji rozpocznie refleksja nad kapłańskim posłannictwem. Wszyscy wierni niezależnie od stanu życia (świeckiego, duchownego czy konsekrowanego), do którego przynależą, są uczestnikami kapłaństwa wspólnego. Następstwem tej partycypacji jest współdziałanie w ofiarowywaniu Eucharystii, ale również i przyjmowanie sakramentów świętych, modlitwa czy dziękczynienie, a ponadto poprzez samo świadectwo świętego życia, wyrzeczenie się samego siebie oraz czynną miłość, wierni również biorą udział w kapłańskiej misji swego Mistrza, Jezusa²³. To Syn Boży jest Najwyższym Kapłanem, wziętym spośród ludzi. Wierni zaś, namaszczeni Duchem Świętym w sakramencie chrztu, stają się uczestnikami tego świętego kapłaństwa Chrystusowego. Wierni (również poprzez jakiegokolwiek właściwe chrześcijaninowi uczynki oraz ofiary duchowe i głoszenie mocy Boga) realizują swoje kapłaństwo w Chrystusie (LG 10).

W tym miejscu rozmyślań należy pochylić się nad kluczową kwestią, określającą wymiary, jakie może przybierać kapłaństwo. Rozróżnia się kapłaństwo urzędowe, czyli inaczej hierarchiczne, oraz kapłaństwo wspólne, nazywane również powszechnym (LG 10). Czy mimo takiego dualistycznego podziału można wskazać tu jakieś podobieństwa, patrząc na kapłaństwo właśnie przez pryzmat kapłańskiej misji w Chrystusie? Ojcowie soborowi podkreślili, że „kapłaństwo zaś wspólne wiernych i kapłaństwo służebne, czyli hierarchiczne, chociaż różnią się istotą, a nie tylko stopniem, są sobie jednak wzajemnie przyporządkowane; jedno i drugie bowiem we właściwy sobie sposób uczestniczy w jednym kapłaństwie Chrystusa. Kapłan pełniący posługę dzięki świętej władzy, jaką się cieszy, kształci lud kapłański i nim kieruje” (LG 10). Powyższy fragment dość jednoznacznie akcentuje specyficzną więź między jednym i drugim rodzajem kapłaństwa, która to więź stawia ze sobą w korelacji wiernych, przynależących do każdej z tych grup. Kapłaństwo urzędowe z kapłaństwem powszechnym łączy bowiem wspólny, wymieniony cel, którym jest uczestnictwo w jednej i tej samej misji Chrystusa.

Dnia 4 sierpnia 2002 r. przywołana nauka została potwierdzona w Instrukcji Kongregacji ds. Duchowieństwa *Kapłan, pasterz i przewodnik*

²³ Por. *Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, s. 200.

*wspólnoty parafialnej*²⁴. Instrukcja ta stanowi: „W społeczności tego kapłańskiego ludu ustanowił więc Pan kapłaństwo posługi, do którego zostają powołani niektórzy wierni, aby służyli wszystkim innym z miłością pasterską i wykonywali świętą władzę. Kapłaństwo wspólne i kapłaństwo posługi różnią się między sobą istotą, a nie tylko stopniem: nie chodzi tu tylko o bardziej lub mniej intensywny udział w jedynym kapłaństwie Chrystusa, ale o istotnie różne rodzaje uczestnictwa” (rozd. 2, nr 6).

Cytowana Instrukcja po części powtarza słowa zawarte w Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*, w której również został zaakcentowany fakt, że „kapłaństwo wspólne i kapłaństwo posługi różnią się między sobą istotą, a nie tylko stopniem” (LG 10). Jednakże bezpośrednio po tym stwierdzeniu w Instrukcji nie nadmieniono, iż i jeden, i drugi rodzaj kapłaństwa spaja ze sobą, niczym dwa ogniwa tego samego łańcucha, wspólny cel, czyli udział w jednej i niezmiennie tej samej kapłańskiej misji Chrystusa.

Drugim rodzajem posłannictwa, w którym uczestniczy każdy wierny, jest misja prorocka. Także tutaj fundamentem będzie miłość i świadectwo składane przez wiernych: świadectwo życia przepełnionego wiarą i ukochaniem swojego bliźniego. Ogół wiernych, jak stanowi Konstytucja dogmatyczna o Kościele, „nie może zbłądzić w wierze i tę specyficzną swoją właściwość ujawnia przez nadprzyrodzony zmysł wiary całego ludu, gdy «poczynając od biskupów aż po ostatniego z wiernych świeckich» ujawnia on swą powszechną zgodność w sprawach wiary i moralności. Dzięki temu zmysłowi wiary [...] Lud Boży [...] już nie ludzkie, lecz prawdziwie Boże przyjmuje słowo [...], niezachwianie trwa przy wierze raz przekazanej” (LG 12). Na tej podstawie stwierdzić można, że udział wszystkich wiernych w prorockim zadaniu Jezusa Chrystusa polega na zgłębianiu oraz zachowywaniu depozytu wiary, posiadaniu charyzmatów, jak również dawaniu świadectwa swojej wiary zarówno słowem, jak i czynem, czy to w życiu osobistym, czy społecznym²⁵.

Jako trzeci rodzaj posłannictwa prawodawca kodeksowy wymienia udział wiernych w misji królewskiej Jezusa. Dla właściwego pojmowania uczestnictwa w tym zadaniu każdy wierny powinien mieć zawsze na względzie następujące słowa o Synu Bożym: „Nie przyszedł po to, aby Jemu służyć, ale by On służył” (Mt 20, 28). O tym zadaniu przypominał

²⁴ http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccclergy/documents/rc_con_ccclergy_doc_20020804_istruzione-presbitero_pl.html [dostęp: 10.04.2014].

²⁵ Por. K r u k o w s k i, *Lud Boży*, s. 17.

również Jan Paweł II w encyklice *Redemptor hominis*²⁶. Wierni powinni tym samym żyć tak, by plan zbawienia rozszerzał się na wszystkich ludzi, niezależnie od czasu i miejsca, co oznacza, że misja ta ma charakter permanentny. Niezależnie od indywidualnego powołania każdy wierny powinien więc pamiętać o zobowiązaniu do służenia innym. Tym samym lud Boży, który konstytuują wierni, winien naśladować Chrystusa i Jego posługę ludziom stawiać sobie za wzór²⁷. Omawiana misja posługi może przejawiać się w nawet najdrobniejszych uczynkach miłosierdzia dnia codziennego, w poświęceniu, ale przede wszystkim w przedkładaniu potrzeb innych ludzi nad swoje własne pragnienia i dążenia.

Misja królewska unaocznia, jak bardzo różni się to królestwo, w którym króluje Jezus Chrystus od współczesnego świata, w którym król, czy też inny władca kojarzy się z kimś będącym ponad swymi podwładnymi, z kimś, kto stawia siebie wyżej z racji pełnionego urzędu. Jakże inne są intencje Syna Bożego, który przychodzi po to, by służyć innym ludziom i prowadzić ich do królestwa Bożego. Widać więc wyraźnie, jak odmienne jest to czysto przyziemne i ludzkie postrzeganie królewskości. Wszyscy wierni na wzór Jezusa winni pełnić posłannictwo królewskie i służyć, wedle swej pozycji, innym ludziom²⁸. Jest to uprawnienie wiernego, ale i obowiązek zarazem.

Powyżej zostały omówione najważniejsze aspekty partycypowania wiernych w potrójnej misji Jezusa Chrystusa. Przypomnieć należy, że udział wiernych w tej misji ma być pełniony „zgodnie z własną każdego pozycją” (kan. 204 § 1). Poprzez taki zapis ustawodawca potwierdza aspekt różnorodności wśród wiernych, których Bóg przeznaczył do rozmaitych zadań. Idąc za swym powołaniem, każdy wierny winien wypełniać misję w jej potrójnym wymiarze. Prowadzi to do wniosku, że uczestnictwo w kapłaństwie wspólnym, w prorockim zadaniu oraz w królewskim posłannictwie będzie posiadało zindywidualizowany charakter, a przyczyna takiego stanu rzeczy tkwić będzie w podążaniu za własnym powołaniem życiowym.

Pluralizm form wypełniania tychże zadań może wynikać z różnych źródeł²⁹, np. „z otrzymanych charyzmatów, czyli indywidualnie danych darów nadprzyrodzonych, jakich Duch Święty bezpośrednio udziela wiernym dla

²⁶ http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/encykliki/r_homnis.html [dostęp: 10.04.2014], nr 18.

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże.

²⁹ K r u k o w s k i, *Lud Boży*, s. 17.

dobra całego Kościoła; z przyjęcia innych sakramentów, a w szczególności święceń kapłańskich i małżeństwa, które stanowią podstawę wyróżnienia specjalnych stanów życia w Kościele; ze złożenia profesji zachowania rad ewangelicznych, które stanowią podstawę przynależności do specjalnego stanu życia zwanego stanem życia konsekrowanego; przyjęcia urzędu (*ministerium*) kościelnego, powierzonego w formie misji kanonicznej³⁰. Wiele jest źródeł, z których wynika pluralizm form spełniania potrójnej misji w Chrystusie przez wiernych. Wpisuje się to w zamysł Boży, bowiem wszystkie te różnorodne drogi prowadzą do tego samego celu, którym jest uświęcenie człowieka i oddanie chwały jego Stwórcy.

8. „WŁASNA KAŻDEGO POZYCJA” W KONTEKŚCIE TRZECH STANÓW ŻYCIA W KOŚCIELE

Prawodawca w KPK/83 określa dwa stany życia wiernych w Kościele (kan. 207)³¹. Jako pierwszy zostaje wymieniony stan duchowny. Nie oznacza to bynajmniej przedkładania tej kategorii wiernych nad innych. Można zadać pytanie: dlaczego więc ustawodawca wymienia ten stan jako pierwszy we wspomnianym kanonie? Wydaje się, że odpowiedź można znaleźć w Konstytucji dogmatycznej o Kościele: „W tym niejako domowym Kościele rodzice słowem i przykładem powinni być dla swoich dzieci pierwszymi zwiastunami wiary i pielęgnować właściwe każdemu z nich powołanie, ze szczególną zaś troskliwością powołanie duchowne” (LG 11). Ojcowie soborowi pragnęli zaakcentować potrzebę pielęgnowania przez rodziców powołań ich dzieci ze szczególnym uwzględnieniem powołania duchownego, co można tłumaczyć jako wyraz pasterskiej troski nad dziećmi, które zostały powołane przez Boga na kapłańską drogę.

Czy ta szczególna troskliwość może stanowić rodzaj dyskryminacji względem pozostałych dwóch kategorii wiernych, tj. osób świeckich i konsekrowanych? Na to pytanie należy w sposób stanowczy udzielić odpowie-

³⁰ Tamże.

³¹ „§ 1 Z ustanowienia Bożego są w Kościele wśród wiernych święci szafarze, których w prawie nazywa się też duchownymi, pozostałych zaś nazywa się świeckimi. § 2. Spośród jednych i drugich wywodzą się wierni, którzy profesją rad ewangelicznych, przez śluby lub inne święte więzy, przez Kościół uznane i zatwierdzone, w sposób szczególny poświęcają się Bogu a także pomagają w zbawczej misji Kościoła. Ich stan, choć nie odnosi się do hierarchicznej struktury Kościoła, jednak należy do jego życia i świętości”.

dzi negatywnej, chociażby z tego względu, że ustawodawca w pierwszej kolejności mówi o pielęgnowaniu przez rodziców powołań ich dzieci, a więc stawia tym samym na równi trzy stany życia w Kościele, do których mogą być powołane. Dopiero w drugiej części zdania jest mowa o szczególnej trosce. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, trzeba mieć na względzie znaczenie słowa „troska” i to w dodatku „szczególna”, bowiem taką wzmacniającą przydawkę dodali Ojcowie soborowi do rzeczownika, co jeszcze tylko potęguje jego podstawowe znaczenie. Po drugie, należy w tym kontekście przypomnieć o posłudze.

Słownikowe wyjaśnienie wyrazu „troska” brzmi: „uczucie niepokoju wywołane trudną sytuacją; stan psychiczny w sytuacji zmuszającej do zabiegania o coś, myślenia o czymś z niepokojem; kłopot, zmartwienie, zgrozota”³², a w drugiej kolejności podane jest znaczenie następującej treści: „dbałość o coś, zabieganie o coś; troszczenie się, troska o byt”³³. Na tej podstawie można wyciągnąć wniosek, że intencją *Vaticanum II* było zwrócenie uwagi na sytuację, która jego zdaniem budzi właśnie niepokój, a którą mogła być nie dość wysoka liczba powołań do stanu duchownego wśród wiernych. Tego rodzaju troska nie może być więc w żadnym wypadku mylona ze specjalnymi przywilejami wobec stanu duchownego. Nawet drugie znaczenie, czyli „troska o byt” nie daje podstaw do stawiania twierdzeń niejako faworyzujących tę kategorię wiernych, bowiem nawet przy przyjęciu takiego znaczenia należy jednoznacznie stwierdzić, że Ojcowie soborowi mieli tu na myśli troskę o byt, ale nie stanu duchownego jako takiego, bowiem chodziło tu o coś więcej. Mianowicie o cały lud Boży, którego pielęgnowanie jest także zadaniem właśnie wiernych powołanych do stanu duchownego, którzy swą posługą powinni nieść pomoc czy to osobom przynależącym do kategorii wiernych świeckich, czy też do grupy osób konsekrowanych, jak też pozostałym duchownym.

Członków stanu duchownego ustawodawca kodeksowy nazwał świętymi szafarzami³⁴. Wierny, mężczyzna, który przyjął chrzest (kan. 1024), Pragnąc zostać duchownym, musi przyjąć święcenia diakonatu (kan. 206 §). Do stanu duchownego zalicza się również wiernych przyjmujących dwa kolejne stopnie święceń: prezbiterów oraz biskupów, których nazywa się kapłanami w przeciwieństwie do wiernych, którzy przyjęli jedynie święcenia pierwszego stopnia, czyli święcenia diakonatu. Pamiętać należy, że sakra-

³² *Słownik języka polskiego*, s. 1043.

³³ Tamże.

³⁴ Księga II, tytuł III: „Święci szafarze, czyli duchowni”.

ment święceń nie może być nazywany sakramentem kapłaństwa, bowiem byłby to błąd terminologiczny, wskutek którego byłiby tym samym wyłączeni ze stanu duchownego wierni, którzy nie są kapłanami, a więc te osoby duchowne, które przyjęły jedynie święcenia pierwszego stopnia, czyli diakonatu.

Kolejną kategorią wiernych są wierni świeccy. Będą to wszystkie osoby, które nie przynależą do stanu duchownego³⁵. Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* poświęciła katolikom świeckim cały rozdział czwarty. W dokumencie tym znajduje się definicja „wiernych świeckich”, która po części została powtórzona później w KPK/83: „Przez pojęcie świeccy rozumie się tutaj wszystkich wiernych, którzy nie są członkami stanu duchownego i stanu zakonnego prawnie ustanowionego w Kościele. Są to wierni, którzy wcieleni przez chrzest w Chrystusa, ustanowieni jako Lud Boży, stawszy się na swój sposób uczestnikami kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa, sprawują właściwe całemu ludowi chrześcijańskiemu posłannictwo w Kościele i w świecie” (LG 31).

Widać wyraźnie, że treść przedmiotowej definicji zaczerpnął nie tylko wyżej wymieniony kan. 207, ale również kan. 204, który definiuje pojęcie „wierni” również poprzez odwołanie się do chrztu świętego, ukonstytuowanie ludu Bożego przez wiernych oraz uczestnictwo wszystkich wiernych w potrójnej misji Jezusa.

Stan życia konsekrowanego został określony w kan. 207 § 2 KPK/83. Również Konstytucja dogmatyczna o Kościele charakteryzuje ten stan życia w Kościele: „Przez śluby albo inne święte więzy naturą zbliżone do ślubów, którymi wierny zobowiązuje się do praktykowania trzech wymienionych rad ewangelicznych, oddaje się on całkowicie na własność [...] Bogu, tak że z nowego i szczególnego tytułu poświęca się służbie Bożej i Jego czci” (LG 44). Trzy rady ewangeliczne to posłuszeństwo, czystość i ubóstwo. Innymi świętymi więzami mogą być przysięga bądź przyrzeczenie³⁶. Charakter tego stanu życia dookreśla trafnie rzeczony dokument, gdzie znajduje się zapis, że „tego rodzaju stan [...] nie jest czymś pośrednim pomiędzy stanem duchownym i świeckim, lecz z jednego i drugiego Bóg powołuje niektórych wiernych, aby korzystali w życiu Kościoła ze szczególnego daru i byli, każdy na swój sposób, pomocni w jego zbawczym posłannictwie” (LG 43). Przytoczony cytat świadczy o tym, iż wierni mogą otrzymać powołanie do tego stanu życia poprzez dar szczególnego charyzmatu.

³⁵ Kan. 207 KPK/83: „[...] pozostałych zaś nazywa się świeckimi”.

³⁶ Por. K r u k o w s k i, *Lud Boży*, s. 21.

Wyżej zostały pokrótce scharakteryzowane trzy kategorie wiernych. Każda z nich ma unikalny charakter oraz przypisane danemu stanowi szczególne zadania. Jednakże wszystkie te grupy wiernych łączy pewne spoiwo, albowiem „wyposażeni są w tyle i tak wielkich środków zbawienia, we wszystkich sytuacjach życiowych i w każdym stanie, powołani są przez Pana, każdy na właściwej sobie drodze, do doskonałej świętości, jak i sam Ojciec jest doskonały” (LG 11). Na tej podstawie można skonstatować, że – niezależnie od otrzymanego od Boga powołania – każdy wierny powołany jest do świętości. Jak słusznie stwierdza W. Słomka: „Zmienia się tylko aplikacja miłości”³⁷.

9. MISJA ŚWIĘTOŚCI PRZYPISANA WIERNYM CHRZEŚCIJANOM

Powołanie wiernych do świętości ma charakter powszechny, a więc „dotyczy wszystkich, którzy stali się członkami Kościoła Chrystusowego [...]. Ogarnia sobą wszystkie stopnie hierarchii Kościoła [...]. Dotyczy w szczególności sposób osób życia konsekrowanego [...]. Jest rzeczywistym powołaniem i powinnością także laikatu wszystkich stanów i zawodów, wieku i sytuacji życiowych”³⁸. Taki też tytuł – „Powszechne powołanie do świętości w Kościele” – nosi rozdział czwarty Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*. Ojcowie soborowi podkreślili, że świętość to dar, a więc coś, co wierni otrzymują od Boga za darmo, ale również i powołanie (LG 41). Ponadto, „wszyscy w Kościele, niezależnie od tego, czy należą do hierarchii, czy są przedmiotem jej pasterskiego posługiwania, powołani są do świętości” (LG 39). Należy zauważyć, że z woli Boga każdy wierny otrzymuje powołanie do świętości, aczkolwiek różne do niej prowadzą drogi: „Ta zaś świętość Kościoła nieustannie ujawnia się i powinna się ujawniać w owocach łaski, które Duch rodzi w wiernych. Rozmaicie wyraża się ona u poszczególnych ludzi, którzy we właściwym sobie stanie życia dążą do doskonałości miłości” (LG 39). Z kolei w innym miejscu tego dokumentu znajduje się dopełnienie tych słów: „W różnych rodzajach życia i powinnościach według jednej świętości żyją wszyscy” (LG 41).

³⁷ W. Słomka, *Wizja świętości w dokumentach Soboru Watykańskiego II*, w: *Duchowość chrześcijańska na progu trzeciego tysiąclecia. Księga Pamiątkowa ku czci Ojca Profesora Dominika Widera OCD*, red. J. Machniak, J. Gogola, Kraków 1999, s. 39.

³⁸ Tamże, s. 35.

Poprzez dążenie do doskonałości wierni mogą osiągnąć świętość. Przytoczyć tu można słowa jednego z Ewangelistów, św. Mateusza: „Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski” (Mt 5, 48). Nie należy jednak mylić świętości z czymś prawie nieosiągalnym, *per analogiam* zrównując ją ze wspomnianą doskonałością, bowiem świętym może zostać każdy wierny. Jakie środki wiodą wiernych do świętości? Odpowiedzi udziela i w tym względzie Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*: „Pierwszym i najbardziej potrzebnym darem jest miłość [...]. Każdy wierny powinien chętnie słuchać słowa Bożego i czynem wypełniać wolę Bożą [...], uczestniczyć często w sakramentach, zwłaszcza w Eucharystii [...] oraz praktykować modlitwę, samozaparcie, ochoczą posługę braterską i wszelkie cnoty” (LG 42). Punktem wyjścia jest zatem miłość. Człowiek został zrodzony z miłości Boga do ludzi i właśnie miłością każdy wierny powinien żyć. Przy tej refleksji nasuwają się słowa świętego Augustyna: „Kochaj i rób co chcesz” (łac. *Dilige, et quod vis fac*)³⁹.

Patrząc przez pryzmat osiągnięcia świętości, należy skonstatować, że Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* daje w tym względzie pewne zalecenia, które powinny być wypełniane przez wiernych z poszczególnych stanów życia w Kościele.

Mówiąc o stanie duchownym, stwierdzono: „Pasterze trzody Chrystusa powinni przede wszystkim na wzór Najwyższego i Wiekuistego Kapłana [...] pełnić swoją służbę, która tak wypełniona będzie także dla nich wzniosłym środkiem uświęcenia” (LG 41). Zauważyć warto, że znów pojawia się tutaj motyw służby innym. Powinni ponadto modlić się, sprawować ofiarę, głosić naukę, pełnić doskonały urząd miłości pasterskiej, poprzez wszelką formę miłości i posługi. Omówione środki dotyczyły pasterzy, czyli biskupów. Jeżeli chodzi o kapłanów, to Konstytucja dogmatyczna o Kościele stanowi: „Prezbiterzy [...] niech w codziennym wykonywaniu swojej służby wzrastają w miłości do Boga i bliźnich, niech zachowują więź kapłańskiej komunii, obfitują we wszelkie dobro duchowe i dają wszystkim żywe świadectwo o Bogu” (LG 41). Również i tutaj powtarza się motyw służby i dawania świadectwa.

I wreszcie trzeci stopień święceń, czyli święcenia diakonatu, w Konstytucji dogmatycznej o Kościele nazywane jeszcze święceniami niższymi, pamiętać jednak należy, że dziś już nie ma podziału święceń na święcenia

³⁹ Aurelius Augustinus, *In Epistolam Ioannis ad Parthos tractatus decem, Tractatus 7*, http://www.augustinus.it/latino/commento_lsg/omelia_07_testo.htm [dostęp: 10.04.2014].

wyższego i niższego stopnia. Konstytucja stwierdza, że diakoni są uczestnikami posłannictwa Najwyższego Kapłana „w osobliwy sposób” (LG 41). Dalej znajduje się zapis, że diakoni „powinni zachować siebie czystymi od wszelkiego grzechu i podobać się Bogu oraz starać się o wszelkie dobro wobec ludzi” (LG 41). Wskazanymi środkami do osiągnięcia świętości w tej podkategorii wiernych są tutaj czystość, podobanie się Bogu, dążenie do dobra w każdym aspekcie życia.

W kwestii osób konsekrowanych Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* stanowi: „Świętość Kościoła wspierają też w szczególny sposób różnorakie rady, których przestrzeganie Pan w Ewangelii zaleca swoim uczniom. Wśród nich wyróżnia się cenny dar łaski Bożej udzielany przez Ojca niektórym ludziom [...] aby w dziewictwie czy w celibacie niepodzielnym sercem [...] łatwiej poświęcali się samemu tylko Bogu. Ta doskonała powściągliwość, zachowywana ze względu na Królestwo Boże, zawsze cieszyła się szczególnym szacunkiem Kościoła jako znak i bodziec miłości i jako szczególne źródło duchowej płodności w świecie” (LG 42). Mowa oczywiście o trzech radach ewangelicznych: ubóstwie, czystości oraz posłuszeństwie. Nazywane są tutaj doskonałą powściągliwością, która podoba się Bogu.

Ostatnia grupa wiernych to wierni świeccy (*christifideles laici*). Otóż właśnie oni spełniają niezwykle doniosłą rolę w misji Kościoła. Już sam Chrystus ustanowił, że należą do Kościoła i budują go (LG 37-38). Laicy powinni oddać się misji, do jakiej wzywa ich sam Chrystus, i swoim życiem ukazywać, iż podjęte zostało przez nich Jego wezwanie: „Idźcie i wy do mojej winnicy” (Mt 20, 7). Jest to zawołanie do podążania za Bogiem i do zjednoczenia z Nim, a tym samym podążanie do świętości. Jednak posłannictwo wiernych świeckich w życiu Kościoła nie zawsze było w pełni doceniane, a ich rola przy różnego rodzaju posługach była traktowana marginalnie i dopiero z czasem została poszerzona⁴⁰. Ojcowie soborowi stanowią, że: „Świeccy zgromadzeni w Ludzie Bożym i ustanowieni w jednym Ciele Chrystusa pod jedną Głową, kimkolwiek są, powołani są do tego, aby jako żywe członki, ze wszystkich sił, jakie otrzymali z dobrodziejstwa Stworzyciela i z łaski Odkupiciela, przyczyniali się do wzrostu Kościoła i do jego ustawicznego uświęcania” (LG 33). Widać zatem wyraźnie jak doniosła jest rola wiernych świeckich chrześcijan.

⁴⁰ Por. J. D y d u c h, *Świeccy w służbie Kościołowi w świetle adhortacji „Christifideles laici”*, „Prawo Kanoniczne” 33 (1990), nr 3-4, s. 61-79.

*

W niniejszym artykule poświęcono uwagę pojęciu wiernych na gruncie kan. 204 KPK/83. W świetle powyższych rozważań należy skonstatować, że jest to pojęcie bardzo rozbudowane. Świadczy o tym już samo rozgałęzienie przedmiotowego terminu na kodeksowe dwa stany życia w Kościele (teologicznie wyróżnia się trzy kategorie wiernych). Celem artykułu było również ukazanie poszczególnych praw i obowiązków wiernych, wynikających z przyjęcia sakramentu chrztu. Uprawnienia i zobowiązania te są odpowiednie dla właściwych stanów życia w Kościele, jednakże niezależnie od otrzymanego powołania każdy wierny jest uczestnikiem potrójnej misji Chrystusa i Kościoła oraz jest powołany, by w ślad za Jezusem służyć innym. Zadaniem artykułu było także zaakcentowanie faktu, że różnorodność życiowych powołań jest emanacją zamysłu Bożego, według którego każdy człowiek jest wyjątkowy i tym samym ma wytyczoną własną drogę do świętości.

BIBLIOGRAFIA

Źródła prawa

- Aurelius Augustinus, In Epistolam ad Parthos tractatus decem, Tractatus 7, w: http://www.augustinus.it/latino/commento_lsg/omelia_07_testo.htm [dostęp: 10.04.2014].
- Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus, 27.05.1917, *Acta Apostolicae Sedis* 9 (1917), pars II, s. 1-593.
- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus, 25.01.1983, *AAS* 75 (1983), pars II, s. 1-317; Kodeks Prawa Kanonicznego. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984.
- Encyklika Jana Pawła II *Redemptor hominis* z dnia 4 marca 1979 r., http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/encykliki/r_hominis.html [dostęp: 10.04.2014].
- Instrukcja Kongregacji ds. Duchowieństwa Kapłan, pasterz i przewodnik wspólnoty parafialnej z dnia 4 sierpnia 2002 r., http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cclergy/documents/rc_con_cclergy_doc_20020804_istruzione-presbitero_pl.html [dostęp: 10.04.2014].
- Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań 2002².
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.
- Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele „*Lumen gentium*”, w: Sobór Watykański II, Konstytucje. Dekrety. Deklaracje, Poznań 2008, s. 144-263.

Literatura

- Dyduch Jan, Świeccy w służbie Kościołowi w świetle adhortacji „Christifideles laici”, *Prawo Kanoniczne* 33 (1990), nr 3-4, s. 61-79.
- Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego, red. P. Majer, Kraków 2011.
- Krukowski Józef, Lud Boży, w: Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego, t. II/1. Księga II. Lud Boży, część 1, Wierni chrześcijanie, część 2, Ustrój hierarchiczny Kościoła, red. J. Krukowski, Poznań 2005, s. 13-42.
- Sitarz Mirosław, Wierni, w: Słownik prawa kanonicznego, Warszawa 2004, kol. 194.
- Słomka Walerian, Wizja świętości w dokumentach Soboru Watykańskiego II, w: Duchowość chrześcijańska na progu trzeciego tysiąclecia. Księga Pamiątkowa ku czci Ojca Profesora Dominika Widera OCD, red. J. Machniak, J. Gogola, Kraków 1999, s. 39.
- Słownik języka polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2001.
- Wywiad na temat: Czy dla Kościoła kobieta jest z gorszej gliny? przeprowadzony przez B. Łabutin i L. Frelicha z biskupem opolskim ks. Andrzejem Czają; http://opole.gazeta.pl/opole/1,35086,10868517,Czy_dla_Kosciola_kobieta_jest_z_gorszej_gliny_.html#sondaz [dostęp: 8.04.2014].

The Concept of the Christian Faithful in the Code of Canon Law of 1983

Summary

Believers are those who by the power of baptism were incorporated into Jesus Christ and established as People of God. Because of baptism they take part in clerical, prophetic and kings' mission of Jesus. Each believer is obliged to serve this triple duty accordingly to the vocation given by God.

There are two *Codex* states of life in Church: clerical and secular. Theology describes also a third group: consecrated one. Regardless of their state of life, all believers are equal in terms of dignity and deeds. However, the aforementioned rule of equality should be complemented by the rule of diversity. According to this rule, rights and duties of believers are dependent on their role in Church. Both rules are strictly correlated which leads to conclusion that capability of men to receive holy orders is directly derived from the rule of diversity.

Whether their role is clerical, secular or consecrated, all believers are bound to aspire to sanctity. Dogmatic Constitution about Church *Lumen gentium* describes in details what this obligation for sanctity aspiration means.

Słowa kluczowe: stan życia w Kościele, chrzest, Lud Boży, potrójna misja Chrystusa, świętość

Key words: state of life in Church, baptism, People of God, triple mission of Jesus Christ, sanctity